

Yükseköğretimde Yerli ve Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanı Sayısına Yönelik Bir İnceleme

A Study on The Number of Domestic and Foreign Faculty Members in Higher Education

Öz

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında nicelik ve nitelik olarak gerek yerli gerekse yabancı uyruklu öğretim elemanı eksikliği bulunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında 2020-2025 yılları arasında görev yapan yerli ve yabancı uyruklu öğretim elemanlarını yıllara bağlı olarak niceliksel bağlamda incelemek, kıyaslamak ve niceliksel değişimlerle ilgili değerlendirmeler yapmaktır. Bu amaca bağlı olarak Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında 2020-2025 yılları arasında görev yapan öğretim elemanlarının toplam sayısına, cinsiyet, unvan, görev yaptıkları kurum türü ve birime göre dağılımlarına; 2020-2025 yılları arasında görev yapan yabancı uyruklu öğretim elemanlarının ise toplam sayı, cinsiyet ve unvana göre dağılımlarına yer verilmiştir. Veriler, Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi'nden alınmıştır. Türkiye'de son beş yılda yerli öğretim elemanı sayısı, 2024-2025 eğitim-öğretim döneminde yükselişe geçmiştir. Kadın öğretim elemanı sayısı, erkeklere oranla daha istikrarlı ilerlemektedir. Profesör ve doçent unvanlı öğretim elemanlarında istikrarlı bir artış varken öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi sayılarında azalma görülmektedir. Devlet üniversitelerindeki öğretim elemanı sayısında azalma; vakıf üniversitelerinde ise artış gözlemlenmektedir. Önlisans ve lisans programlarında görevli öğretim elemanı sayıları düzensiz bir şekilde değişim göstermektedir. Yabancı uyruklu öğretim elemanı sayısında 2020-2024 yılları arasında azalma ancak 2024-2025 eğitim-öğretim yılında az bir artış görülmüştür. Yabancı uyruklu erkek öğretim elemanları, 2024'e kadar düşüş göstermiş; kadın öğretim elemanı sayısı ise 2021'de ciddi bir şekilde azalma göstermiş; daha sonra sabitlenmiştir. Profesör ve doçent unvanlı yabancı uyruklu öğretim elemanı sayısı istikrarlı bir görüntü çizmekte olup doktor öğretim üyesi ve öğretim görevlisi sayılarında ciddi düzeyde bir azalma; araştırma görevlisi sayısında ise artış görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Akademisyen, öğretim elemanı, Türkiye, ulusal, uluslararası.

Abstract

There is a shortage of both local and foreign teaching staff in higher education institutions in Türkiye, both in terms of quantity and quality. In this context, the main objective of this study is to examine, compare, and evaluate the quantitative changes in the number of local and foreign teaching staff who worked in higher education institutions in Türkiye between 2020 and 2025. Accordingly, the study includes the total number of teaching staff working in higher education institutions in Türkiye between 2020 and 2025, their distribution by gender, title, type of institution, and type of unit; and the total number of foreign teaching staff working in higher education institutions in Türkiye between 2020 and 2025, their distribution by gender and title. Data was obtained from Higher Education Information Management System. In Türkiye, the number of local teaching staff has increased again in the 2024-2025 academic year. The number of female faculty members is more stable than that of male faculty members. While there is a steady increase in faculty members with the titles of professor and associate professor, there is a decrease in the number of lecturers and research assistants. A decrease in the number of faculty members is observed in state universities, while an increase is observed in foundation universities. The number of faculty members in associate and undergraduate programs shows irregular fluctuations. The number of foreign faculty members decreased between 2020-2024 but showed a slight increase in the 2024-2025 academic year. The number of foreign male faculty members decreased until 2024, while the number of foreign female faculty members showed a significant decrease in 2021 and then stabilized. The number of foreign faculty members with the titles of professor and associate professor shows a stable trend; there is a significant decrease in the number of assistant professors and lecturers; and an increase in the number of research assistants.

Keywords: Academician, academic staff, Türkiye, national, international

1. Pamukkale University. Orcid id: 0000-0002-6727-8264

Giriş

Ekonomiden sosyolojiye kadar birçok alanda yaşanmakta olan değişimler, hem bireyleri hem de ülkeleri etkilemektedir. Özellikle teknoloji alanındaki ilerlemeler, toplumsal dönüşümde önemli bir rol oynamaktadır. Buna bağlı olarak küreselleşme sürecinde bireye ve topluma ilişkin tüm kavramlar yeniden tanımlanmaktadır (Uluer ve Tanyeri-Mazıcı, 2026). Rekabet süreçlerine bağlı olarak örgütlerin diğer örgütlere göre güçlü ve zayıf yönleri oldukça önem taşımakla birlikte her örgütün sahip olduğu insan kaynağından olabildiğince istifade etmek ve nitelikli insan kaynağını örgüte dahil edebilmek amacıyla söz konusu kaymakların etkili ve verimli bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir (Tabuk, 2021). Üniversiteler arasında her geçen gün gelişen rekabetçi ortam; hesap verebilirliğin artması, verimliliğin yükselmesi ve performansın iyileşmesi ihtiyacını öne çıkarmakta; bu ihtiyacın karşılanmasında nitelikli insan kaynağı oldukça önemli bir role sahip olmaktadır (Adias, 2025). Nitekim yükseköğretim kurumları, bahsedilen ihtiyaçlara gerek akademik gerekse idari personel sayesinde cevap vermeye çalışmaktadır (Alanlı, 2025). Bu bağlamda dünya genelinde yükseköğretim sistemlerinin son on yıllarda birçok değişiklik geçirdiği de bilinmektedir (Adias, 2025).

Küreselleşmenin bilgi ve teknoloji çerçevesinde beraberinde getirdiği değişimler, yükseköğretim kurumlarının ciddi düzeyde kendilerini sorgulamalarına sebep olmuş; ekonomik kalkınma açısından kalifiye insan kaynağı oluşturma, her açıdan kritik bir hale dönüşmüştür (Sakinç ve Aybarç-Bursalıoğlu, 2012). Bu bağlamda yükseköğretim kurumları, yüksek nitelikli ve son derece rekabetçi insan kaynaklarının yetiştirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır (Adias, 2025). Üniversiteler, yeni bilgi üretmekte ve geleceğin iş gücünü, diğer bir deyişle potansiyel insan kaynağını eğitmekte; bu nedenle de ülkenin rekabet gücünü güçlendirmede ve kapasitesini artırmada sorumluluk üstlenmektedir (Abramo, D'Angelo ve Rosati, 2016).

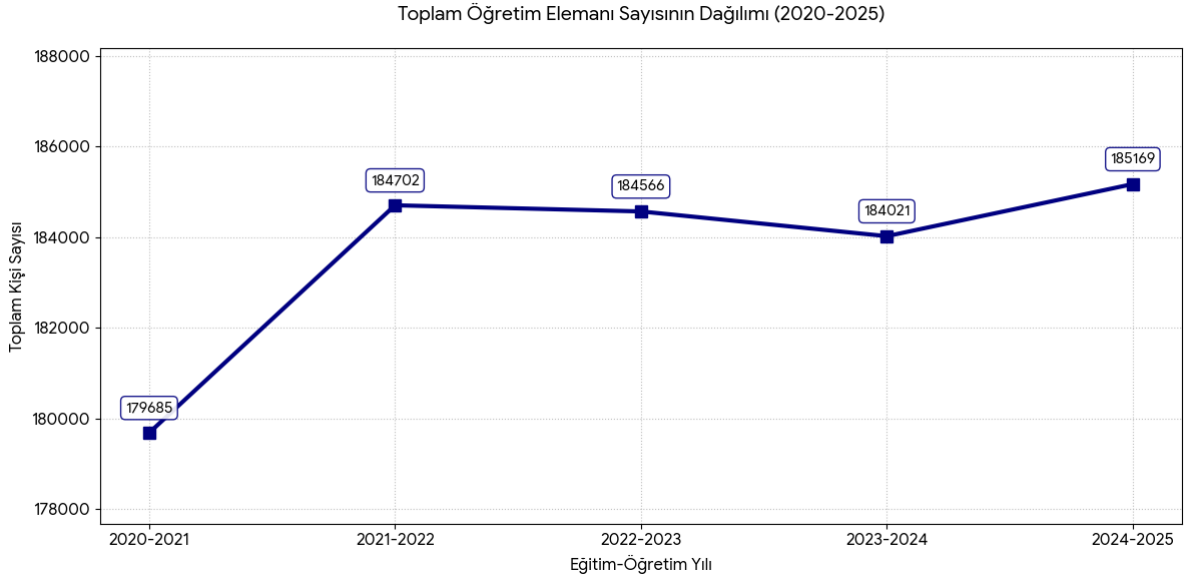
Ekonomik değişimler, rekabetçi politikalar, bilginin hızla artması ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, uluslararası bilgi ağındaki gelişmeler, İngilizcenin ortak dil olması, fiziksel sınırların ortadan kalkması gibi süreçleri tetikleyen küreselleşme; yükseköğretim kurumlarının ülke sınırlarını aşmasına, öğrenci ve öğretim elemanlarının uluslararası hareketliliğe dahil olması, yurtdışında yükseköğretim kurumlarının şubeleşmesi gibi sonuçlara itici bir güç olmaktadır (Sakinç ve Aybarç-Bursalıoğlu, 2012). Nitekim uluslararasılaşma sürecinin ülkeye ve yükseköğretim kurumuna faydalarına odaklanıldığında, ilgili kurumun uluslararasılaşma faaliyetlerindeki yeri, o kurumun kalite göstergelerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Bozoğlu ve Göktürk, 2022).

Yükseköğretim kurumlarının temel olarak üç amacı olup bunlar, eğitim-öğretim faaliyetlerinde bulunmak, araştırma süreçlerini yürütmek ve topluma hizmet faaliyetlerine katkı sağlamaktır (Sain ve Berber, 2023). Bu açıdan yükseköğretim kurumlarının insan kaynağını oluşturan akademik personel; önlisans, lisans ve lisansüstü programların devamlılığı ve öğrencilerin öğrenme faaliyetlerinden azami düzeyde yararlanabilmeleri için kritik bir öneme sahiptir (Olaitan, 2025). Nitekim prestijli denebilecek yükseköğretim kurumlarının ayırt edici özelliklerinden birisi, alanında en nitelikli öğretim elemanları için cezbedici olma ve onları bünyelerinde tutma becerisidir (Abramo, D'Angelo ve Rosati, 2016). Bu nedenle yükseköğretim kurumlarının vitrini olan nitelikli akademik personelin, insan kaynağına dahil edilme mekanizmaları önemsenmektedir (Shimani, 2024). Çünkü akademik personel, toplu olarak kurumun akademik ve idari refahına katkıda bulunur; akademik faaliyetleri yerine getirmede önemli bir rol oynar (Olaitan, 2025).

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında 2020-2025 yılları arasında görev yapan yerli ve yabancı uyruklu öğretim elemanlarının yıllara bağlı olarak niceliksel olarak incelemek, kıyaslamak ve değerlendirmeler yapmaktır.

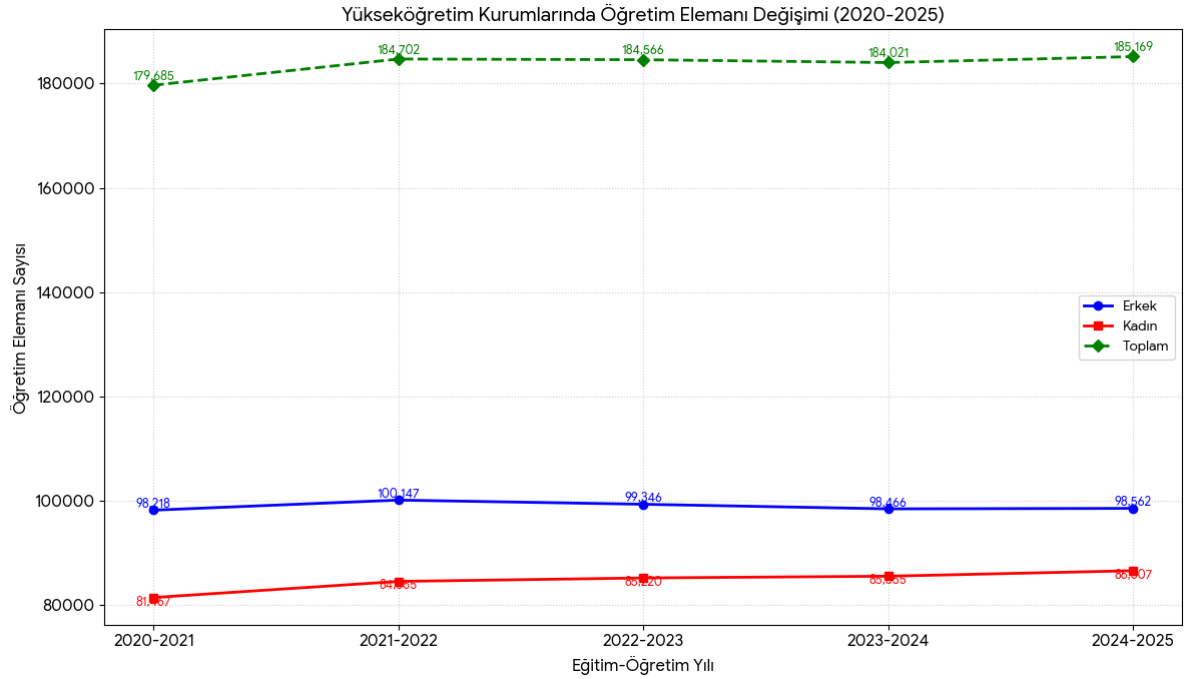
Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretim Elemanları

Bu bölümde; Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında 2020-2025 yılları arasında görev yapan öğretim elemanlarının toplam sayısına, cinsiyet, unvan, görev yaptıkları kurum ve birim türüne göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Grafik, YÖK (2025) *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*'nden alınan verilere dayalı olarak yazar tarafından yapay zeka desteğiyle oluşturulmuştur. Buna göre Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 179685; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 184702; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 184566; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 184021 ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 185169 öğretim elemanı görev yapmıştır.

Yükseköğretim kurumlarında 2020-2021 eğitim-öğretim yılında görev yapan öğretim elemanı sayısı, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 5000 civarında bir artış göstermiş ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılına kadar kadar 184000 civarında sabitlenmiştir. Fakat 2024-2025 eğitim-öğretim yılında tekrar 1000 civarında bir sıçrama görülmüştür. Bu nicel artışlar; yeni açılan ve açılması planlanan önlisans, lisans, yüksek lisans, doktora programları ve YÖK (2023)'ün kadro kullanım politikasıyla ilişkilendirilebilir.

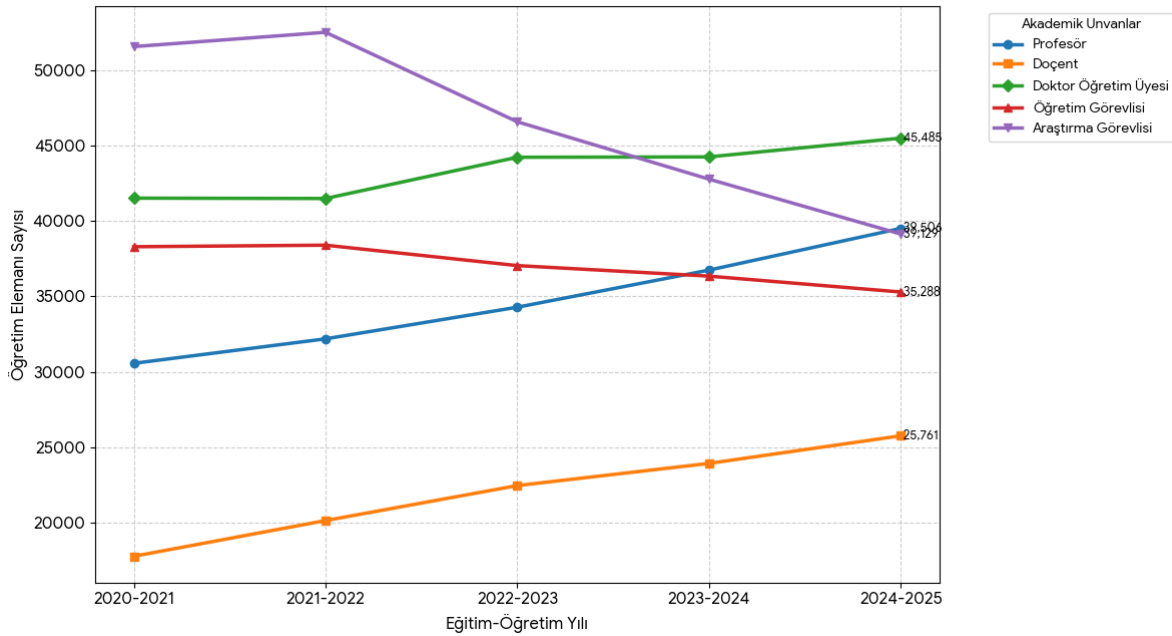
Grafik, YÖK (2025) *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*'nden alınan verilere dayalı olarak yazar tarafından yapay zeka desteğiyle oluşturulmuştur. Grafiğe bakıldığında Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 98218 erkek ve 81467 kadın; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 100147

erkek ve 84555 kadın; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 99346 erkek ve 85220 kadın; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 98466 erkek ve 85555 kadın; 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 98562 erkek ve 86607 kadın öğretim elemanı görev yapmıştır.

Yükseköğretim kurumlarında 2020-2021 eğitim-öğretim yılında görev yapan erkek öğretim elemanı sayısında, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 2000 civarında bir artış görülmüş; ancak 2022-2023 eğitim-öğretim yılında sayı 1000 civarında azalmış; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında bu azalma 900 civarında bir düşüş ile devam etmiş; 2024-2025 eğitim-öğretim yılında ise dikkat çekici düzeyde olmasa da 100 civarında yükselmiştir. Tüm bu sayılar değerlendirildiğinde erkek öğretim elemanı sayısında ciddi düzeyde bir dalgalanma olduğu ve dalgalanmanın istikrarlı ya da sabit olmadığı yorumu yapılabilir.

Yükseköğretim kurumlarında 2020-2021 eğitim-öğretim yılında görev yapan kadın öğretim elemanı sayısında, erkeklerde olduğu gibi 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 3000 civarında bir artış gözlemlenmiş; bu artış, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında yaklaşık 700 ve 2023-2024 eğitim-öğretim yılında yaklaşık 350 olarak devam etmiş; 2024-2025 eğitim-öğretim yılında ise 1000 civarında bir artışla ciddi yükselme görülmüştür. Bu sayılar incelendiğinde; erkeklerin aksine kadın öğretim elemanı sayısında istikrarlı bir artış olduğundan bahsetmek mümkün olup YÖK'ün kadınların yükseköğretimde daha çok yer almasıyla ilgili izlediği politikanın etkili olduğu ve kadınların yükseköğretime her geçen yıl daha çok rağbet ettikleri ifade edilebilir.

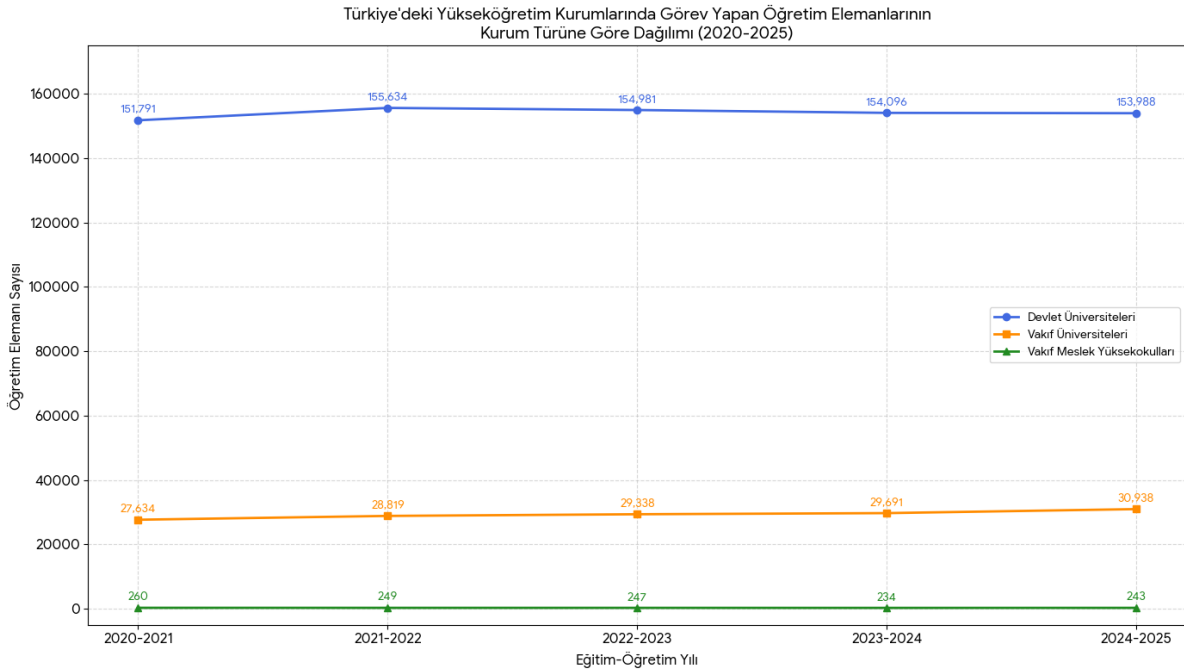
Öğretim Elemanlarının Unvanlarına Göre Değişim Trendi (2020-2025)

Grafik, YÖK (2025) *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*'nden alınan verilere dayalı olarak yazar tarafından yapay zeka desteğiyle oluşturulmuştur. Grafikte görüldüğü üzere; Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 30562 profesör, 17778 doçent, 41508 doktor öğretim üyesi, 38289 öğretim görevlisi ve 51548 araştırma görevlisi; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 32185 profesör, 20144 doçent, 41484 doktor öğretim üyesi, 38392 öğretim görevlisi ve 52497 araştırma görevlisi; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 34280 profesör, 22462 doçent, 44216 doktor öğretim üyesi, 37039 öğretim görevlisi ve 46569 araştırma görevlisi; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 36740 profesör, 23933 doçent, 44241 doktor öğretim üyesi, 36341 öğretim görevlisi ve 42766 araştırma görevlisi; 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 39506 profesör, 25761 doçent, 45485 doktor öğretim üyesi, 35288 öğretim görevlisi ve 39129 araştırma görevlisi görev yapmıştır.

Yükseköğretim kurumlarında 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2024-2025 eğitim-öğretim yılı arasında profesör ve doçent sayısı açısından görece düzenli ve istikrarlı bir artıştan bahsetmek mümkündür. Bununla birlikte doktor öğretim üyesi sayısında, 2020-2021 eğitim-öğretim yılındakine kıyasla 2021-2022 eğitim-öğretim yılında çok az sayıda bir düşüş yaşanmış; sayı, 2024-2025 eğitim öğretim yılına kadar artış eğiliminde olmuş; özellikle 2024-2025 eğitim-öğretim yılında önceki iki eğitim-öğretim yılına kıyasla 1000'in üzerinde artış göstermiştir. Bu bağlamda doktor öğretim üyesi sayısı için düzenli ve istikrarlı bir artış veya azalmadan bahsetmek zor görünmektedir. Profesör, doçent ve doktor öğretim üyesi sayısındaki nicel değişimler toplu olarak değerlendirildiğinde öğretim elemanlarının, gerek yükselme ve atanma kriterlerini sağlamaya çalışarak gerekse doçentlik için Üniversiteler Arası Kurul (ÜAK)'un unvan kriterlerini karşılamaya çalışarak kariyer basamaklarında ilerleme eğiliminde olduğu söylenebilir.

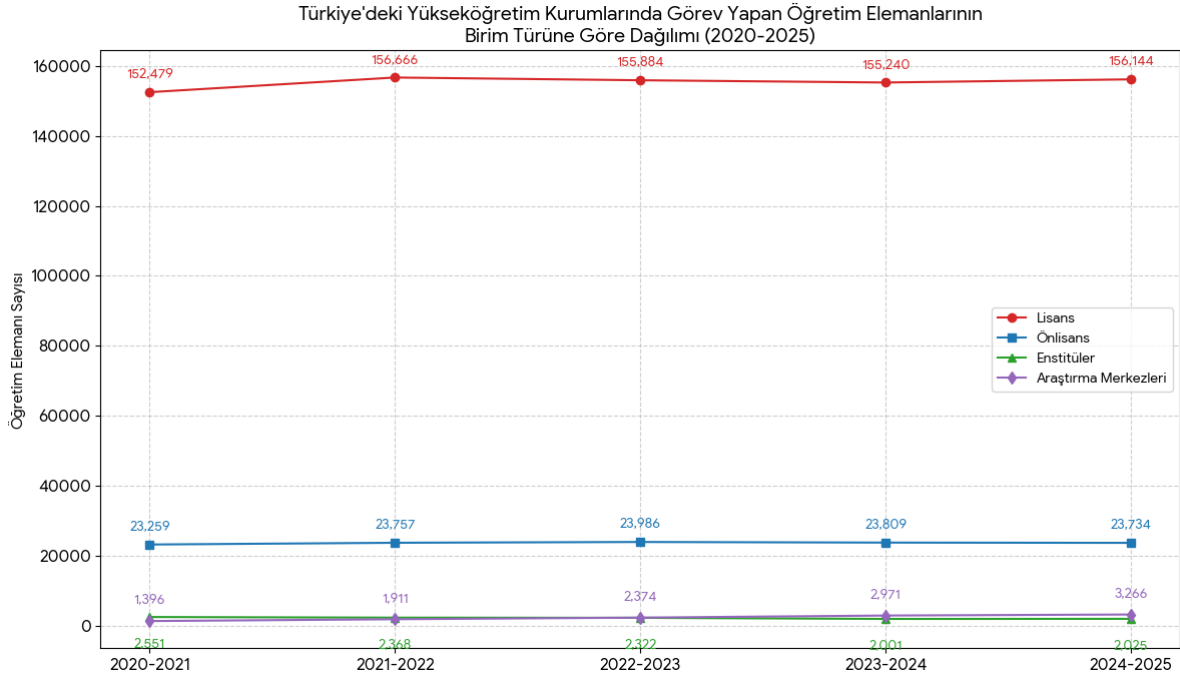
Yükseköğretim kurumlarında öğretim görevlisi sayısı açısından; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında bir önceki eğitim-öğretim yılına oranla 100 civarında bir artış görülmekle birlikte takip eden eğitim-öğretim yıllarında düzenli bir azalma gözlemlenmiştir. Araştırma görevlisi sayıları incelendiğinde; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında bir önceki eğitim-öğretim yılına oranla 1000 civarında bir artış görülmekle birlikte 2024-2025 eğitim-öğretim yılına kadar sayı gözle görülür derecede azalma göstermiştir. Her iki kadrodaki nicel değişim; YÖK'ün son yıllarda Cumhurbaşkanlığı (2024) tarafından yayımlanan genelge uyarınca tasarruf tedbirleri bağlamında kadro ihdası ve kullanım izni konusunda kısıtlamaya gitmesiyle ilişkilendirilebilir.

Grafik, YÖK (2025) *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*'nden alınan verilere dayalı olarak yazar tarafından yapay zeka desteğiyle oluşturulmuştur. Grafik incelendiğinde; 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarının 151791'i devlet üniversitelerinde, 27634'ü vakıf üniversitelerinde ve 260'ı vakıf meslek yüksekokullarında; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 155634'ü devlet üniversitelerinde, 28819'u vakıf üniversitelerinde ve 249'u vakıf meslek yüksekokullarında; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 154981'i devlet üniversitelerinde, 29338'i vakıf üniversitelerinde ve 247'si vakıf meslek yüksekokullarında; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 154096'sı devlet üniversitelerinde, 29691'i vakıf üniversitelerinde ve 234'ü vakıf meslek yüksekokullarında ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 153988'i devlet üniversitelerinde, 30938'i vakıf üniversitelerinde ve 243'ü vakıf meslek yüksekokullarında görev yapmıştır.

2021-2022 eğitim-öğretim yılında devlet üniversitelerinde çalışan öğretim elemanı sayısı bir önceki eğitim-öğretim yılı ile kıyaslandığında 4000'ye yakın bir artış görülmekte iken takip eden eğitim-öğretim yıllarında

kademeli bir düşüş gözlemlenmiştir. Vakıf üniversitelerinde ise 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2024-2025 eğitim-öğretim yılı arasında istikrarlı bir artış tespit edilmiştir. Ülkemizde az sayıda bulunan vakıf meslek yüksekokullarında 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2023-2024 eğitim-öğretim yılları arasında düzenli bir düşüş gözlemlenirken 2024-2025 eğitim-öğretim yılında tekrar bir artış görülmektedir. Bu değişimler değerlendirildiğinde zaman zaman öğretim elemanlarının farklı yükseköğretim kurumları arasında geçiş yaptıkları ve kadro arayışı sürecinde yaşadıkları zorluklara bağlı olarak tercihlerinin değişiklik gösterdiği söylenebilir. Özellikle devlet üniversitelerindeki öğretim elemanı sayısı azalırken vakıf üniversitelerindeki öğretim elemanı sayısının artıyor olması, bu yorumu pekiştirmektedir.

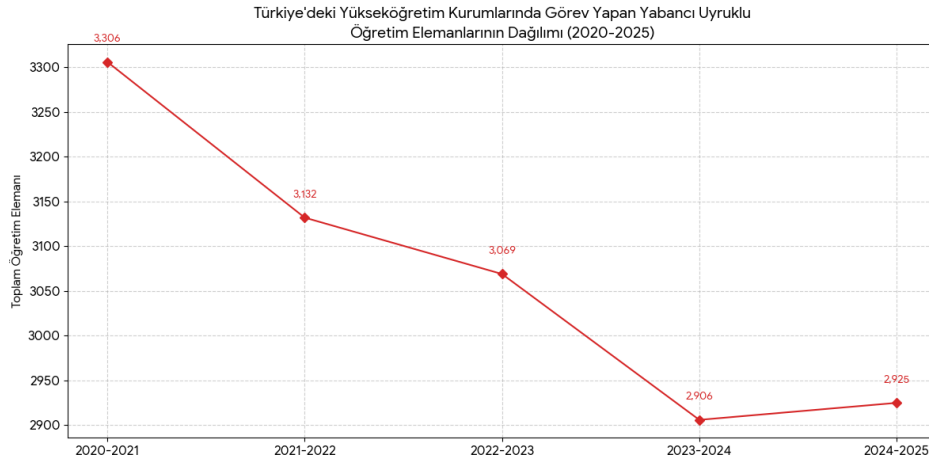
Grafik, YÖK (2025) *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*'nden alınan verilere dayalı olarak yazar tarafından yapay zeka desteğiyle oluşturulmuştur. Grafik değerlendirildiğinde; 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'deki öğretim elemanlarının 23259'u önlisans düzeyindeki ve 152479'u lisans düzeyindeki birimlerde, 2551'i enstitülerde ve 1396'sı araştırma merkezlerinde; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 23757'si önlisans düzeyindeki ve 156666'sı lisans düzeyindeki birimlerde, 2368'i enstitülerde ve 1911'i araştırma merkezlerinde; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 23986'sı önlisans düzeyindeki ve 155884'ü lisans düzeyindeki birimlerde, 2322'si enstitülerde ve 2374'ü araştırma merkezlerinde; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 23809'u önlisans düzeyindeki ve 155240'ı lisans düzeyindeki birimlerde, 2001'i enstitülerde ve 2971'i araştırma merkezlerinde; 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 23734'ü önlisans düzeyindeki ve 156144'ü lisans düzeyindeki birimlerde, 2025'i enstitülerde ve 3266'sı araştırma merkezlerinde görev yapmıştır.

Önlisans programlarında görev yapan öğretim elemanlarının sayısı, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılı arasında artış göstermekle birlikte 2022-2023 eğitim-öğretim yılı ile 2024-2025 eğitim-öğretim yılı arasında düşüş göstermiştir. Lisans programlarında görev yapan öğretim elemanları sayısında ise 2021-2022 eğitim-öğretim yılında bir önceki eğitim-öğretim yılına oranla 4000 civarında bir yükseliş göstermiştir. Ancak 2022-2023 ve 2023-2024 eğitim-öğretim yıllarında düşüş yaşanmış, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında da 1000'e yakın bir artış görülmüştür. Önlisans ve lisans programlarındaki bu nicel değişimlerin, zaman zaman programların kapanması/açılması ile görevden ayrılmalar ve emeklilik gibi sebeplerle ilişkili olduğu düşünülebilir.

Enstitülere bakıldığında öğretim elemanı sayısı açısından 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2023-2024 eğitim-öğretim yılı arasında sürekli bir azalma görülmüş; 2024-2025 eğitim-öğretim yılında kısmi bir artış gözlemlenmiştir. Enstitülerde ağırlıklı olarak 50-d statüsündeki araştırma görevlilerinin istihdam edildiği düşünüldüğünde bu istatistik beklendik bir değişim olarak yorumlanabilir. Çünkü son yıllarda araştırma görevlisi kadrolarında ciddi düzeyde bir kısıtlamaya gidilmiştir. Araştırma merkezlerindeki öğretim elemanlarının sayısının 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2024-2025 eğitim-öğretim yılı arasında istikrarlı şekilde artış kaydetmesi, yeni araştırma merkezlerinin kurulması ve zenginleştirilmesi ile üniversitelerin araştırma faaliyetlerine verdikleri önemin artmasıyla ilişkilendirilebilir.

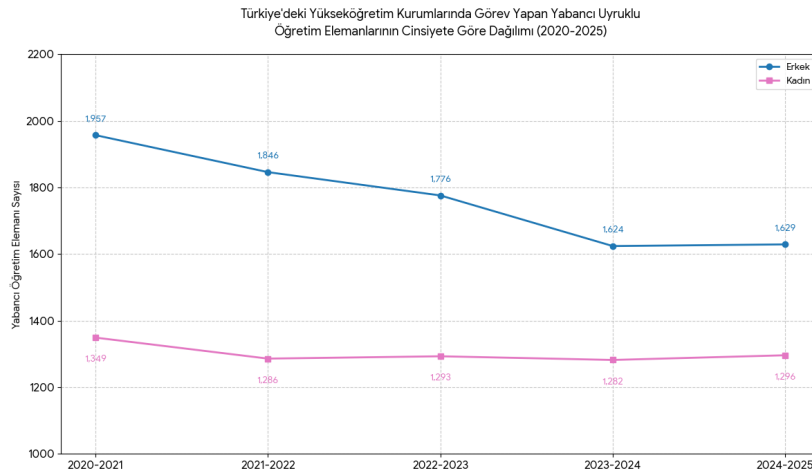
Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanları

Bu bölümde; Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında 2020-2025 yılları arasında görev yapan yabancı uyruklu öğretim elemanlarının toplam sayısına, cinsiyete ve unvana göre dağılımlarına yer verilmektedir.

Grafik, YÖK (2025) *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*'nden alınan verilere dayalı olarak yazar tarafından yapay zeka desteğiyle oluşturulmuştur. Buna göre Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 3306; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 3132; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 3069; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 2906 ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 2925 yabancı uyruklu öğretim elemanı görev yapmıştır.

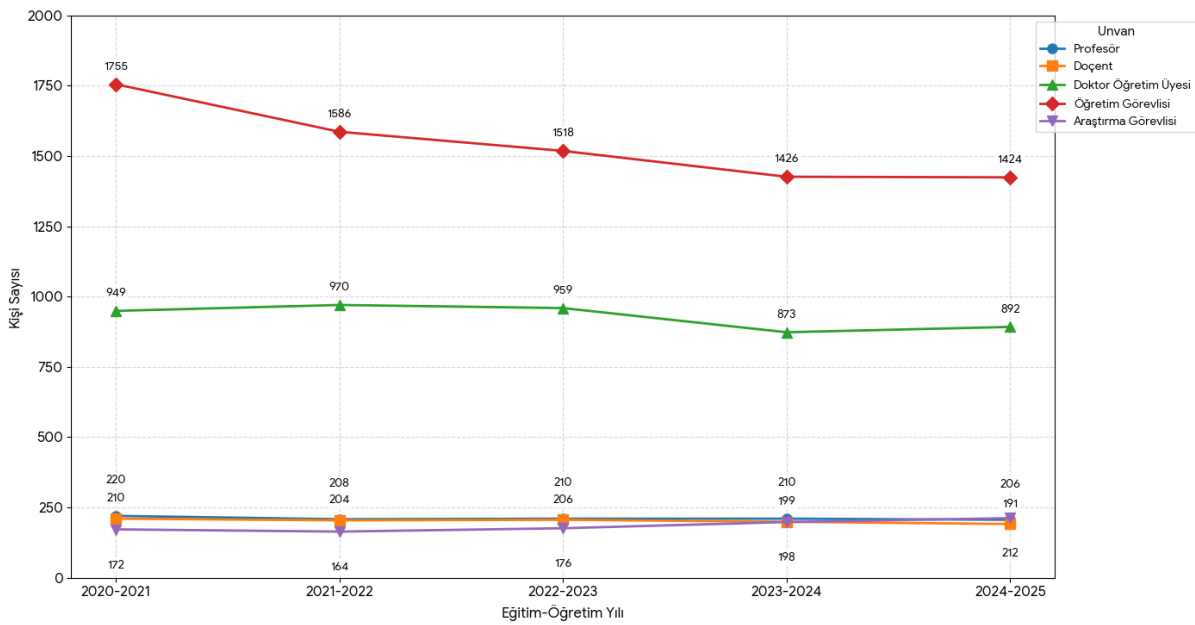
2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2023-2024 eğitim-öğretim yılı arasında yabancı uyruklu öğretim elemanı sayısında bir azalma eğilimi gözlemlenmiş, ancak 2024-2025 eğitim-öğretim yılında kısmi bir artış tespit edilmiştir. Uluslararasılaşmanın önemli bir gösterge olduğu yükseköğretimde bu düşüş eğiliminin incelenerek gerekli teşvik mekanizmalarının artırılması gerektiği değerlendirilebilir.

Grafik, YÖK (2025) *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*'nden alınan verilere dayalı olarak yazar tarafından yapay zeka desteğiyle oluşturulmuştur. Buna göre Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında 2020-2021 eğitim-öğretim yılında görev yapan yabancı uyruklu öğretim elemanlarının 1957'si erkek, 1349'u kadın; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 1846'sı erkek, 1286'sı kadın; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 1776'sı erkek, 1293'ü kadın; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 1624'ü erkek, 1282'si kadın ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 1629'u erkek, 1296'sı kadındır.

Bir önceki grafikteki nicel değişimler buradaki grafikte yer alan yabancı uyruklu öğretim elemanlarının cinsiyetlerine göre dağılımlarını da benzer doğrultuda etkilemiş görünmektedir. Diğer bir deyişle; 2023-2024 eğitim-öğretim yılındaki yabancı uyruklu erkek öğretim elemanı sayısı, bir sonraki eğitim-öğretim yılında çok az bir artış göstermiş olsa da 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2023-2024 eğitim-öğretim yılına kadar ciddi düzeyde bir düşüş eğilimi göstermiştir. Yabancı uyruklu kadın öğretim elemanları incelendiğinde ise 2021-2022 eğitim-öğretim yılında sayı, bir önceki eğitim-öğretim yılına oranla sert bir düşüş göstermiş ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılına kadar ciddi bir dalgalanma olmamış, 1282-1293 arasında bir seyir izlemi:

Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanlarının Unvana Göre Dağılımı (2020-2025)

Grafik, YÖK (2025) *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*'nden alınan verilere dayalı olarak yazar tarafından yapay zeka desteğiyle oluşturulmuştur. Grafik incelendiğinde; Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, 220 profesör, 210 doçent, 949 doktor öğretim üyesi, 1755 öğretim görevlisi, 172 araştırma görevlisi; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 208 profesör, 204 doçent, 970 doktor öğretim üyesi, 1586 öğretim görevlisi, 164 araştırma görevlisi; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 210 profesör, 206 doçent, 959 doktor öğretim üyesi, 1518 öğretim görevlisi, 176 araştırma görevlisi; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 210 profesör, 199 doçent, 873 doktor öğretim üyesi, 1426 öğretim görevlisi, 198 araştırma görevlisi ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 206 profesör, 191 doçent, 892 doktor öğretim üyesi, 1424 öğretim görevlisi, 212 araştırma görevlisi, yabancı uyruklu öğretim elemanı olarak görev yapmıştır.

Yabancı uyruklu profesör ve doçent sayısı, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2024-2025 eğitim-öğretim yılı arasında ciddi düzeyde bir dalgalanma yaşamamış görünmektedir. Doktor öğretim üyesi sayısı, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılı arasında ciddi bir dalgalanma yaşamamış olsa da takip eden diğer eğitim-öğretim yıllarında dikkat çekici düzeyde bir düşüş yaşanmıştır. Öğretim görevlisi sayısı, 2020-2021 eğitim-öğretim yılına oranla bir sonraki eğitim-öğretim yılında sert bir azalma yaşamış; bu azalma, 2024-2025 eğitim-öğretim yılına kadar devam etmiştir. Araştırma görevlisi sayısı ise 2021-2022 eğitim-öğretim yılında bir önceki eğitim-öğretim yılına oranla azalmış olmasına rağmen takip eden eğitim-öğretim yıllarında yükselişini sürdürmüştür. Ayrıca, özellikle doktor öğretim üyesi ve öğretim görevlisi sayısının diğer unvanlara göre oldukça fazla olması, dikkat çeken bir nokta olarak değerlendirilebilir.

Sonuç

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında 2020-2025 yılları arasında görev yapan yerli ve yabancı uyruklu öğretim elemanlarını, yıllara bağlı olarak nicel yönden incelemek, kıyaslamak ve nicel değişimlerle ilgili değerlendirmeler yapmaktır. Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanlarının nicelik açısından, yeni açılan ve açılması planlanan önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programları ile insan kaynağıyla ilgili YÖK'ün izlediği istihdam politikaları belirleyicidir. Cinsiyet olarak ele alındığında erkek öğretim elemanı sayılarının oldukça değişkenlik gösterdiği fakat kadın öğretim elemanı sayılarında düzenli bir artış söz konusu olduğu görülmüştür. Bu artışta YÖK'ün kadın akademisyen istihdamıyla ilgili izlediği politikanın önemli bir role sahip olduğu; kadınların yükseköğretim kurumlarına gittikçe daha çok yöneldikleri söylenebilir.

Profesör, doçent ve doktor öğretim üyesi sayısındaki değişimler genel olarak değerlendirildiğinde; öğretim elemanlarının yükselme ve atanma kriterlerini sağlamak için çalıştıkları ve kariyer basamaklarında ilerleme çabasında oldukları ifade edilebilir. Ancak araştırma görevlisi ve öğretim görevlisi sayısındaki değişimler, tasarruf tedbirleri ve üniversitelere yeterli sayıda kadro tahsis edilememesiyle bağdaştırılabilir. Öğretim elemanlarının zaman zaman farklı yükseköğretim kurum türlerinde çalışmayı tercih ettikleri, kadro arama sürecinde yaşanan zorlukların da bu tercihlerde rolü olabileceği düşünülmektedir. Zira devlet üniversitelerindeki öğretim elemanı sayısı azalırken vakıf üniversitelerindeki öğretim elemanı sayısı artmaktadır.

Önlisans ve lisans programlarındaki öğretim elemanı yönünden gözlemlenen nicel değişimlerin; programların aktif ya da psif olması, görevden ayrılmalar ve emeklilik gibi faktörlerden etkilendiği düşünülmektedir. Ancak araştırma merkezlerindeki öğretim elemanlarının sayısının düzenli olarak artması, yeni araştırma merkezlerinin açılması, çeşitlendirilmesi ve üniversitelerin araştırma etkinliklerinde daha çok yer alma hedefleri ile ilişkilendirilebilir.

Yabancı uyruklu öğretim elemanı sayılarında, hem toplam olarak hem cinsiyet bağlamında hem de unvanlara göre dağılım açısından bakıldığında son zamanlarda az bir artış görülse de genelde azalma görülmüş; uluslararasılaşmanın oldukça önem kazandığı yükseköğretim alanındaki bunun sebeplerinin irdelenerek teşvik mekanizmalarının güçlendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, özellikle doktor öğretim üyesi ve öğretim görevlisi sayısının, diğer unvanlardaki öğretim elemanlarına kıyasla fazla olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

- Abramo, G., D'Angelo, C.A. ve Rosati, F. (2016). A methodology to measure the effectiveness of academic recruitment and turnover. *Journal of Informetrics*, 10(1), 31-42. DOI: 10.1016/j.joi.2015.10.004
- Adias, T. L. (2025). Human resources management strategies in higher education institutions: Addressing workforce challenges and enhancing performance: A Review. *European Journal of Business and Management*, 17(6), 77-86.
- Alanlı, A. (2025). Türk kamu üniversitelerinde insan kaynakları yönetimi anlayışı: İş tanımları üzerinden nitel analiz. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1604-1626.
- Bozoğlu, O. ve Göktürk, Ş. (2022). Yükseköğretimde neoliberal değişim: Mikrokurumsalcılık teorik perspektifinin örgütsel analize yansımaları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 72-103.
- Olaitan, T. O. (2025). Human resource management and academic staff productivity: Focus on universities in Northeast, Nigeria. *Journal of Contemporary Education Research*, 8(8), 63-88. DOI: <https://doi.org/10.70382/hujcer.v8i8.024>
- Sain, K. ve Berber, Ş. (2023). Yükseköğretimde işlevsel değişim süreci: Akademik değerler ekonomik değere

dönüşümü. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 425-442.

Sakınç, S. ve Aybarç-Bursalıoğlu, S. (2012). Yükseköğretimde küresel bir değişim: Girişimci Üniversite Modeli. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 92-99.

Shimaneni, F. (2024). Hrm practices for academic staff in private higher education institutions in Namibia. *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 26(6), 11-18. DOI: 10.9790/487X-2606021118

Tabuk, M. E. (2021). Spor bilimleri alanındaki akademik personel ilanlarının insan kaynakları yönetimi açısından incelenmesi: 2019-2020 takvim yılı dönemi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 431-446.

T.C. Cumhurbaşkanlığı. (2024, 17 Mayıs). Tasarruf Tedbirleri (Genelge No: 2024/7). *Resmî Gazete*. Sayı: 32549. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/05/20240517-5.pdf>

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*. Resmî Gazete (Sayı: 17863, 9 Kasım 1982).

Uluer, A. ve Tanyeri-Mazıcı, E. (2026). Eğitim diplomasisinde uluslararası öğrenci hareketliliği ve uluslararası görünürlük: Erciyes Üniversitesi örneği. *Elegest Elegeş*, 6(1), 35-52. DOI: <https://doi.org/10.64360/eleg.v6i1.91>

YÖK (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi*. Meteksan A.Ş.

YÖK (2023). *Yükseköğretim Kurulu 2024-2028 stratejik planı*. <https://www.yok.gov.tr/documents/documents/6880e6bfa8cdf.pdf> adresinden erişilmiştir.

YÖK (2025). *Yükseköğretim bilgi yönetim sistemi*. <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır.